

Foto: Roelof Kauffmann

-
- **Vraaggesprek met Jack Tsang, vormingswerker**
 - **Het verslagboek Ecologie is uit**
 - **Lezers aan het woord over vrijwillige dood en dienstplicht**
-

HET VERSLAGBOEK ECOLOGIE IS UIT

Het volledig verslag van onze Nationale Ecologie Conferentie van februari jl. is in de vorm van een boek van 160 pagina's thans beschikbaar.

Nu de toen behandelde stof, inclusief het gepresenteerde documentatie-materiaal (grafieken, e.d.) overzichtelijk tezamen is gebracht, blijkt het eens te meer zeer waardevol materiaal voor een gedegen voortzetting van ons ecologie-project.

Naast de tekst van het basis-document en de inleidingen van Thoenes (eco-ethiek) Hueting (economisch aspect) en Hoestra (bevolkingsvraagstuk) vindt u analytische verslagen van de discussies, de zeer verhelderende voordracht over de grenzen, die aan de groei zijn gesteld van Dr. Randers en de magistrale voordracht van Galtung over het mondiale aspect. Dit deel van ons boek is een wereldprimeur, want over hetzelfde onderwerp verschijnt binnenkort een nieuw boek van Galtung.

Tenslotte treft u er de concept-beleidsaanbevelingen in aan, alsmede de conclusies van de conferentie.

Alle deelnemers aan het congres ontvangen het boek gratis. Overige belangstellenden kunnen dit boek — dank zij een subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne — verkrijgen tegen betaling van administratie- en verzendkosten ad f 5,— (vijf gulden) door storting op girorekening nr. 58 t.n.v. de Humanistische Pers.

STICHTING HUMANISTISCH THUISFRONT steunt soldaten met uw hulp

Bijna iedereen weet wel van het bestaan van de tehuisorganisaties die werken in het belang van de militairen, waarbij onze Stichting Humanistisch Thuisfront haar eigen plaats inneemt.

Deze tehuizen zijn over het hele land verspreid, totaal zijn er ongeveer 100. Zij dragen het stempel van hun eigen organisatie, wat tot uitdrukking komt in het karakter van het werk en in de sfeer.

De overheid subsidieert uit de belasting-gelden een deel van de exploitatiekosten die onvermijdelijk zijn, omdat het maken van winst nu eenmaal is uitgesloten.

Ongeveer 25 pct. van de 15 - 24 jarigen (en dus ook van de dienstplichtige militairen) is buitenkerkelijk. Onze stichting bezit vijf tehuizen, de beide andere organisaties samen ruim 90.

U ziet, dat er ook hier geen sprake is van een billijke of juiste verdeling, nog steeds bestaat er een grote achterstelling.

Onze stichting is voortdurend actief om overheidssteun te verkrijgen teneinde verandering in deze wanverhouding te verkrijgen.

De zeer beperkte eigen middelen zijn in de verste verte niet voldoende om ergens voor eigen rekening een militair tehuis te kunnen oprichten. Maar evenmin kan in voldoende mate worden voldaan aan de gerechtvaardigde verlangens van onze bezoekers.

Wat deze verlangens inhouden?

Informatie over onderwerpen op maatschappelijk, sociaal en cultureel gebied.

Gebaseerd op onze humanistische overtuiging willen wij door gesprekken en discussies over bv. politiek, seksualiteit, literatuur en film de gegevens aandragen waardoor men in staat wordt gesteld zelfstandig een levensvisie te ontwerpen. Verder wordt, naast studiefaciliteiten, ruime aandacht geschonken aan andere ontspanning als dammen, schaken en kaarten.

Het blijkt steeds weer, dat als gevolg van deze benadering van de mens vaak de goede voorwaarden voor diepergaande persoonlijke kontakten worden geschapen.

Voor dit uitermate belangrijke werk heeft de stichting geen geld. Wij gaan er graag van uit dat u als humanist met ons overtuigd is van de grote belangen die hier op het spel staan, waaraan op geen enkele andere manier tegemoet wordt gekomen.

Zonder uw hulp blijven deze mensen in de kou staan en wij vinden dat een bijzonder nare situatie. Zoals ieder jaar komen wij bij u met de vraag ons te willen helpen. Misschien heeft u al een brief met girokaart van ons ontvangen; zo niet, wilt u dan noteren en alstublieft storten op giro 20540, Stichting Humanistisch Thuisfront, Weteringschans 51, Amsterdam. Alvast erg bedankt.

Nog een vraag. Wij willen het „zitklimaat” in onze zalen verbeteren; wie hiervoor gemakkelijke stoelen of banken aan onze tehuizen wil schenken, verzoe-ken wij dit te berichten aan bovenstaand adres.

Het huis

Een paar weken geleden was ik voor het laatst in mijn ouderlijk huis. 't Was bijna leeg. De vloerbedekking en de gordijnen maakten, dat het er nog niet helemaal zo hol en kaal uitzag, als lege huizen altijd doen en daar was ik wel blij om. We kenden elkaar tenslotte veertig jaar, het huis en ik.

In onze vakantie was mijn vader naar een bejaardenhuis gegaan. Het tijdstip kwam ons niet zo goed uit, maar toen ik daar moeilijk over deed, zei m'n oudste dochter: „Waar maak je je nou zo druk over! Over die verhuizing, waar je niet bij kan zijn? Nou, denk nu maar niet, dat alles alleen maar goed gaat, als jij er bij bent. Wij redden 't heus wel!”

Maar toen we thuiskwamen, gingen de kinderen met vakantie en op ons wachtte het huis. Veertig jaren bewaarzucht keken ons aan. De schrik sloeg me in de benen. „Gewoon beginnen,” zei mijn man wijs. Er zat trouwens weinig anders op.

De allerwaarste stukken had onze schoonzoon nog weggebracht met behulp van Arie. Arie is een jonge buurman van ons, sterk als een beer, die alles kan, overal verstand van heeft, overal raad op weet, die bovendien in een bestelbusje rijdt en begiftigd is met een zeer praktisch inzicht. Met Arie sjeesde ik in 't busje rond, om allerlei dingen her en derwaarts onder te brengen. Het tehuis voor van huis weggelopen, mishandelde vrouwen: „Blijf van m'n lijf” wou graag de matrassen hebben en het logeerbed, maar dat mochten we niet zelf daar naar toe brengen, want het adres moest geheim blijven.

„Brenge u 't maar even naar 't J.A.C., als u wilt.” Voor Arie was dat een peuleschilletje. Even in 't bestelbusje. Niet te tillen binnenvering-matrassen.

Waar we helemaal geen raad mee wisten, ging in vuilnisbakkenzakken op straat voor de vuilnisman.

Op de laatste ochtend, voor we de sleutels bij de eigenaar moesten inleveren, vulde ik de laatste zakken. Arie had nog wat weggehaald, ik had van de burens afscheid genomen en ik lummelde nog een beetje rond. Toevallig keek ik op straat en daar zag ik een paar Italiaanse of Spaanse jongetjes van gastarbeiders daar uit de buurt bij een van de zakken staan, die opengescheurd was. Ze zeiden zo iets van: „Lèttère” en ze hadden de brieven in hun handen, die familieleden en vrienden geschreven hadden aan mijn moeder, toen ze in 't ziekenhuis lag, waar ze na een afschuwelijk jaar gestorven is. Mijn vader had al die brieven vijf en dertig jaar lang in het tuinhuis bewaard. Ik had ze weggedaan en nu stonden die jongens ermee. Als een raket schoot ik de straat op: „Niks te lèttère! Geef hier, vort, wegwezen!” Ze keken me verbouwereerd aan en liepen door. Ik haalde de gescheurde zak naar binnen, stopte de brieven er weer in en deed de hele zaak in een nieuwe zak. 't Was voorbij, ik wou het niet meer.

Net toen ik nog eens de tuin inliep, die er al wat overwoekerd begon uit te zien, werd er gebeld. 't Was mijn man.

„Ik vermoedde wel, dat je nog hier zou zijn,” zei hij, „en ik dacht: kom, ik ga d'r ophalen.” Samen gingen we het huis uit. Soms besef je opeens, wat het betekent, om getrouwd te zijn.

Ans Spigt.

Jack Tsang: „Mijn functie zou eigenlijk overbodig moeten zijn”

Jack Tsang (33), een klein jaar landelijk vormingswerker voor het H.V., is overstapt naar een andere functie. Per 1 september volgt hij Cees van der Hulle op in de Rijnmond, waar hij zich gaat bezig houden met samenlevingsopbouw (f2-functie). We hadden een vraaggesprek.

Ik ben in Apeldoorn geboren. Mijn vader, die overleed toen ik 3 jaar was, was Chinees en mijn moeder Nederlandse. We verhuisden naar Rotterdam. Ik ben in een hele vrije situatie groot geworden maar ik moest er wel voor knokken. De financiële omstandigheden waren — zeker in het begin — wel moeilijk. En dat betekende een paar harde jeugdervaringen soms. Een sterk voorbeeld: toen ik in de zesde van de lagere school zat, werd gevraagd wie wil er naar de hbs. Stak ik natuurlijk mijn vinger op, dat zag ik wel zitten. Moest mijn moeder op school komen en zei die onderwijzer: ja mevrouw de hbs, maar dan komt ie in een ander milieu, in clubjes en zo en dat kunt u niet betalen. Dat waren echt de argumenten hoor waarmee hij mijn moeder probeerde te overtuigen dat het beter was dat ik naar de lts ging. En toen heb ik thuis voor mezelf moeten knokken en mijn zin moeten doordrijven: ik wilde naar de hbs. En ik kwam op de hbs. Dat is me erg lang bijgebleven, een goeie ervaring, want dat knokken en mijn zin doorzetten heb ik later wel meer moeten doen.

— *Na de HBS kwam je in de kunst?*

Ja, op de academie van beeldende kunsten heb ik decoratieve en nijverheidskunst gedaan en tegelijk de bevoegdheid voor het tekenleraarschap gehaald. Kunst maken en lesgeven dat heb ik zo'n vijf jaar gecombineerd gedaan. Dat lesgeven daar had ik in het begin wel moeite mee. Op je 20ste zit je dan tussen 16, 17-jarigen... en van lesgeven weet je eigenlijk weinig of niets. Met de kunst ging het goed. Ik exposeerde en verkocht voldoende om de moed er in te houden. Jong en veelbelovend, zoals dat heet. Het is een belangrijk deel van mijn ontwikkeling geweest, maar daar kwam eigenlijk al snel een heel andere ontwikkeling bij. Ik werd bestuurslid van een vereniging van kunstenaars. En dat groeide van een kunstenaarsvereniging in de oude zin (elkaar gezellig cultureel bevruchten) uit tot een vrij maatschappelijk ingestelde groep.

We zaten toen in Nederland — eind zestiger jaren — met de hele democratiseringsgolf: praten over seksualiteit, milieu, crèches en daar zijn akties uit voortgevloeid die sterk hebben bijgedragen tot mijn vorming. Die akties waren op allerlei niveaus, maar wel vanuit de op kunst gerichte belangstellingen. Speelplaatsen om een voorbeeld te noemen. En we hielden ons ook bezig met gemeentepolitiek. Het was een groep van 20, 30 mensen die ook naar binnen toe een sterke band kregen. Met alle conflicten en problemen vandien. Het werd een soort collectief: mensen met kinderen gingen met elkaar praten, waar dan gemeenschappelijke vakanties uit voortkwamen, er kwamen moeilijkheden over vertrouwen

in elkaar, ongelijktijdigheid in ontwikkeling, verantwoordelijkheid... frustratie, angst, haat zelfs. Daar heb ik toen middenin gezeten en dat heeft veel gevolgen gehad voor mijn ontwikkeling. Ik ben heel lang in Vlaardingen gebleven, zit er trouwens nog. Een middelgrote stinkstad. Voor mij heel gemakkelijk te overzien. Dat is voor mij belangrijk, ik moet het idee hebben dat ik in een overzichtelijke situatie zit.

— *Heeft dat ook te maken met het feit dat je je in de landelijke functie bij het HV niet op je plaats voelde?*

— Jazeker, het was voor mij te zwemmerig. Veel reizen en trekken zoals ik het noem, dat maakt dat het werk in zo'n landelijke functie ook vluchtig is en incidenteel. Je kan en mag ook niet 50 pct. van je tijd bijv. in één gemeenschap steken. Er zijn zoveel gemeenschappen die om je aandacht vragen.

Dat heeft me ook gemotiveerd om te solliciteren naar Rotterdam.

— *Hoe kwam je in het vormingswerk?*

Op een gegeven moment nam ik de beslissing om die kunst heel radicaal aan de kant te zetten. Ik bleef wel tekenleraar en daarnaast stopte ik al mijn tijd en energie in maatschappelijke dingen. We richtten een JAC (jongeren advies centrum) op, ik kwam steeds meer in het vormingswerk terecht en als freelancer hield ik op cursussen inleidingen en trad ook wel op als begeleider. Ik werkte op een hele grote school en was daar ook bij een aantal hervormingsopgingen betrokken. In de klas veranderde ik van de autoritaire leraar — ik bepaal wat er gebeurt — tot iemand die in de klas een situatie creëert dat leerlingen kunnen kiezen.

In de klas had ik op een gegeven moment niet veel meer te doen. De leerlingen gingen hun gang wel, ik verveelde me een beetje... toen ben ik gaan solliciteren.

— *Wist je al iets van het humanistisch verbond af?*

Ik had er wel van gehoord maar was geen lid.

Over humanisme had ik wel het een en ander gelezen. Ik ben er toch wel vrij snel ingegroeid: volgde colleges van van Praag en had regelmatig gesprekken met van Praag en Tielman over humanisme en dan steeds in relatie tot vormingswerk. In mijn inwerkperiode heb ik een groot aantal mensen opgezocht, ik ben in gevangenissen geweest en heb meegedraaid in een aantal situaties.

— *Herkende je veel in de theorieën, was het een voortzetting van waar je al mee bezig was?*

Ja, tot dan toe was ik sterk gericht op politieke vorming en weinig op de filosofische kant of levensbeschouwelijke kant van het geheel. Ik heb me nooit aangetrokken gevoeld tot enige vorm van godsdienst. Dat zag ik van het begin af aan niet zitten en ik denk dat mijn sterkste gevoelens terug te vinden zijn in die afhankelijkheidssituatie die zo'n kerk toch oproept. Zo van er is iets wat voor jou uitmaakt — geheel of gedeelte-

Foto: Roelof Kauffmann

lijk — wat je bent, wat je doet en hoe je moet zijn. Ik heb toch wel het gevoel dat ik dat in mezelf moet vinden en dat ik daarbij wel heel sterk rekening moet houden of inzicht moet krijgen in mijn omgeving omdat die natuurlijk in sterke mate bepalend is voor mijn gedrag. Zowel je culturele als materiële omgeving die vormen mij nog steeds. Ook het humanistisch verbond vormt mij.

— *Je had toch al vrij vroeg de drang om mensen iets te leren...*

Ja, dat leren... op het ogenblik houd ik me meer bezig met het helpen van mensen om hun eigen gedachten te verhelderen. Daar komt het op neer. Dat ze daarbij inzicht krijgen in hun persoonlijk functioneren, als in hun maatschappelijk functioneren. Dat heeft ook weer veel te maken met die nieuwe functie in de Rijnmond: samenlevingsopbouw.

Het ministerie van CRM definieert samenlevingsopbouw aldus: „het met en door de bevolking bevorderen van het op het maatschappelijk en cultureel welzijn gerichte functioneren van de samenleving als zodanig door het scheppen van omstandigheden, structuren en relaties die daartoe bijdragen”. Een mooie doelstelling. Waar komt dat, volgens jou in de praktijk op neer?

In Rotterdam zal dat voorlopig neerkomen op het met leden van het h.v. en andere geïnteresseerden proberen een aantal cursussen en trainingen te organiseren waarbij mensen beter toegerust worden om wat gemakkelijker en beter te kunnen functioneren in onze samenleving. Dat men efficiënter kan deelnemen aan inspraakprocedures, hulpverlening-activiteiten e.d. Bovendien zal ik de mensen die al bezig zijn proberen te begeleiden.

— *Waarom is dat eigenlijk nodig?*

Goeie vraag, want het zou eigenlijk overbodig moeten zijn. Kennelijk is dat niet het geval en deze vorm van werk probeert de tekortkomingen op te heffen. Het is misschien een druppel op een gloeiende plaat. Maar wil je wezenlijk iets veranderen, dan moeten de mensen eerst toch inzicht hebben hoe de maatschappij in elkaar zit en hoe zij zelf daarin functioneren.

Vrijwilligers voor?

door S. v. d. Belt

Heel wat mensen spelen met de gedachte de dienstplicht maar af te schaffen en de dienstplichtigen in de krijgsmacht te vervangen door vrijwilligers, die het klusje wel willen opknappen gedurende een jaar of vijf, tegen betaling van een behoorlijk maandsalaris plus nog een flinke premie aan het eind van hun diensttijd.

Een heel aantrekkelijk idee...

Allereerst natuurlijk voor de dienstplichtigen zelf, die nu hun gemoedstoestand vereeuwigden in de tafels van de militaire leslokalen met de gevoelvollen woorden: „IK BAA...L”.

Ik geef toe: het is inderdaad een rotcorvee, dat de staat een deel van onze jonge mannen oplegt in de overgangsfase van jeugd naar volwassenheid, waarin men zo'n hinderlijke onderbreking van 16 of 18 maanden heel slecht kan gebruiken. Nou, als er mensen zijn die dat voor een flinke grijpstuiver willen overnemen, dan graag. Dan zijn zij er af. Een volkomen begrijpelijke redenering. Ook een aantal militaire autoriteiten hebben daar wel oren naar. Ze willen eigenlijk wel van die dienstplichtigen af, die lastige knapen met hun lange haren, hun V.V.D.M., hun gedonder over inspraak en vrije meningsuiting en nog meer van die onzin. Daarmee hebben ze het beeld van de krijgsmacht totaal ontluisterd en er alle glans en schittering, die in vroegere en betere tijden het oorlogsbedrijf zo aantrekkelijk maakten, aan ontnomen.

Bij vervanging van dienstplichtigen door vrijwilligers, zegt Majoor Wenders, zal het militaire apparaat een beeldverbetering ondergaan en hij wijst daarbij op twee voor hem aantrekkelijke voorbeelden: het Korps Mariniers en de Koninklijke Marechaussee. Dat doet hij in een zeer gedegen en doorwrocht betoog als antwoord op een prijsvraag, uitgeschreven door de Kon. Ver. ter beoefening van de Krijgswetenschap. Majoor Wenders kreeg daarvoor de eerste prijs. Hij wijst daarin verder op een aantal voordelen die vrijwilligers hebben boven dienstplichtigen: ze zijn beter gemotiveerd; krijgen een grotere routine in de omgang met het materieel; zijn langer beschikbaar na de dure opleiding. Dat is allemaal van groot belang nu door de vorderingen van de krijgstechniek de bewapende mannen meer en meer vervangen worden door bemande wapens. Duurder hoeft het ook niet te worden, want de meerkosten van vrijwilligers spaar je weer uit door lagere opleidingskosten.

Ook verschillende politieke partijen met de defensiespecialisten voorop, voelen er wel wat voor, zowel rechts als links van het midden.

Ook de Partij van de Arbeid neemt in haar verkiezingsprogramma 1971-1975 het volgende punt op:

In afwachting van de afschaffing van de dienstplicht wordt de diensttijd verkort tot 12 maanden. Er komt een leger voornamelijk bestaande uit kortverband vrijwilligers.

Een begrijpelijke zaak als men bedenkt, dat het leger in de achterban van de

PvdA niet bepaald populair is. Het protest tegen de ongelijkheid in de maatschappij wat betreft de verdeling van rijkdom en macht is heel moeilijk te rijmen met de autoritair-hiërarchische structuur, die een krijgsmacht nu eenmaal eigen is. Toch moet er volgens dit zelfde programma wel een leger blijven, want even daarvoor leest men dit: Nederland blijft lid van de Navo zolang een beter alternatief voor vrede en veiligheid in Europa ontbreekt.

Dus dan maar een vrijwilligersleger. Gelukkig kan ik dit programmapunt niet

Twée lezers aan het woord

Op deze pagina's twee zeer verschillende, persoonlijke reacties op artikelen die in Humanist van 15 juli verschenen.

S. van der Belt, humanistisch raadsman voor militairen, vindt afschaffing van de dienstplicht en vorming van een vrijwilligersleger, een gevaarlijke zaak. En hij weet heel goed duidelijk te maken waarom hij dat vindt.

Een andere lezer — hier anoniem, bij de redactie bekend — schrijft over „de vrijwillige dood” en zijn persoonlijke ervaringen.

Humanisten zullen zich in sommige aspecten van dit verhaal herkennen — zoals de wil tot zelfbewustzijn en zelfbestemming, maar wellicht vraagtekens zetten bij schrijvers ideeën over menselijke verbondenheid en persoonlijke verantwoordelijkheid.

Toch geloven we dat dit openhartige relaas zal bijdragen tot ieders meningsvorming over dit onderwerp.

En dit geldt zeker ook voor het betoog van Van der Belt.

terugvinden in Keerpunt 1972, het regeerakkoord van de drie progressieve partijen.

Waarom gelukkig?

Omdat men daarmee het beroerdste corvee in onze samenleving, een last die door allen gelijkelijk dient te worden gedragen, probeert af te schuiven op de zwakste schouders.

Majoor Wenders heeft uitgerekend dat er jaarlijks 2.500 vrijwilligers, dat is 2 pct. van een gehele jaarlichting beschikbare jonge mannen nodig zouden zijn. Welke 2 pct.?? Ze krijgen geen leidinggevende of technische of administratieve taken, zoals het reeds aanwezige beroepskader: de officieren en onderofficieren. Ook geen speciale functies, die grote gelijkenis vertonen met een bur-

gerberoep waarvoor ze tegelijkertijd een opleiding ontvangen (zoals de technische specialisten). Ze worden tirailleur, boordschutter, kanonnier, stuksbediende en munitiedrager. Dat betekent: op wacht staan, velddienst, onderhoud plegen, het sjouwerswerk doen, militaire taken die geen enkele overeenkomst vertonen met welk burgerberoep dan ook en dus ook op geen enkele wijze een bijdrage kunnen zijn aan hun levensontplooiing. En dat gedurende de vijf jaar. Wie krijgt men zo gek?

Niet de academisch gevormden, niet de mensen met hogere beroepsopleidingen. De mensen met een behoorlijke vakopleiding zullen wel wijzer zijn hun vakbekwaamheid op het spel te zetten.

Blijven over de jongens die in ons schoolsysteem bij de spurt naar de maatschappelijke top al bij de eerste ronde zijn uitgevallen. Dat is een groep mensen, die extra zorg nodig heeft om tot een bevredigende levensontplooiing te komen. Wie kan met een goed geweten de verantwoordelijkheid op zich nemen deze jongens te verleiden vijf jaar dienst te nemen. Dan zal er weer geronseld moeten worden.

Soldaat zijn is geen beroep en iedere vergelijking met een gewoon vak gaat mank. Het is een corvee, een last ter wille van ons aller veiligheid, maar het kan als het ernst mocht worden een zaak van leven en dood zijn.

Welnu, als er lasten te dragen zijn, moeten we daar met ons allen voor staan, de sterksten voorop en niet de zwaksten.

Een militair bezwaar

Goed, deze ernstige bedenking tegen een vrijwilligersleger vloeit voort uit de zorg voor de mens. Dat hangt samen met mijn functie als raadsman. De voornaamste zorg van een generaal is en blijft echter de gevechtskracht van zijn legerkorps, zijn divisie of zijn brigade. Maar ook als ik mij verplaats in het standpunt, dat een generaal beroepshalve moet innemen, heb ik ernstige bedenkingen. Het mag dan waar zijn dat het bemande wapen meer en meer de plaats gaat innemen van de bewapende man, maar juist daardoor komt het nog meer op de mens aan. Op zijn inzicht in gecompliceerde situaties, die plotseling ontstaan; op zijn eigen initiatief; zijn reaktiesnelheid; zijn vermogen om snel en juist aanwijzingen te kunnen begrijpen. Kan men dat verwachten van een groep, die in het maatschappelijk selectie-apparaat, dat ons onderwijs is, reeds na de eerste ronde is uitgevallen? De Amerikaanse generaals, zo las ik in de krant, die aangedrongen hebben op een vrijwilligersleger hebben al spijt. Wat we overhouden zijn de negers, de armen en de dommen. Ja, dat hadden ze kunnen voorzien. Ze wisten toch wel welke mensen in de Amerikaanse samenleving gediscrimineerd worden??

Politieke bedenkingen

De termen beroepsleger en vrijwilligersleger, zegt Majoor Wenders, roepen bij sommigen associaties op met de begrippen: staatsgreep en staat-in-de-staat. Inderdaad bij mij ook en ik meen niet zonder reden. Majoor Wenders wuift

dat even weg met de verklaring: De democratisering binnen de krijgsmacht en de vermaatschappelijking van de krijgsmacht maken een staat-in-de-staat-houding onmogelijk. Maar waar moet die eis tot democratisering vandaan komen in een vrijwilligersleger, waar het minst mondige deel van de samenleving onder bevel staat van een autoritair denkende elite binnen een hiërarchische structuur??

Toch niet van bovenaf?

Democratisering werkt alleen voorzover die van onder op geëist wordt. Democratisering binnen de krijgsmacht was een eis van de dienstplichtigen. In een vrijwilligersleger komt zelfs de vraag niet meer op.

Het Staphorsteffect

Binnen een democratische gemeenschap is het een eis dat de krijgsmacht goed

geïntegreerd is in de politiek bewuste bevolking. Is dat niet het geval, dan dreigt het gevaar dat die krijgsmacht een besloten groep wordt met een heel eigen mentaliteit, een kwaadaardig geweld in het lichaam van de samenleving. Kwaadaardig omdat het leger de geweldsmiddelen van de staat beheert. Ik heb het niet over denkbeeldige gevaren. In diktatuurlanden staat het leger niet in dienst van het volk, maar omgekeerd, het volk in dienst van het leger. Daarom zolang we menen een leger nodig te hebben, zullen we het zelf moeten doen, met inzet van onze eigen kinderen om het wat hoogdravend te zeggen. Het blijft een rotcorvee, maar als de grote meerderheid meent dat het gebeuren moet, dan moeten we er ook met ons allen voor staan. En het niet afwentelen op de schouders van de minst weerbaren onder ons. Dat is immoreel, tegenstrijdig en gevaarlijk.

De vrijwillige dood

Ik wil graag reageren op het artikel onder de kop „De vrijwillige dood”, in Humanist d.d. 15 juli. Heb tweemaal, eenmaal als veertienjarige en een maal als zeventienjarige, een zelfmoordpoging ondernomen en ik heb deze pogingen tot nu toe niet als noodkreten of wanhoopspogingen kunnen ervaren. Psycholoog en psychiater hebben mij er evenmin van kunnen overtuigen, dat deze pogingen voortkwamen uit een puberteitslabiliteit. Pubers en adolescenten ondernemen dergelijke pogingen, maar de drang verdwijnt wel weer. In deze trant werd mijn geval benaderd. De beroepsmatige benadering van mijn persoon en mijn geval wekte mijn weerzin. De voorbereidingen had ik rustig getroffen. Het was een weloverwogen keuze. Enkel de mislukkingen zijn bijzonder pijnlijke ervaringen geweest. Tracht u tussen haakjes zelf een lijn in deze reactie te vinden, dit epistel zal beslist een onsamenhangende indruk maken. Dit is mede te verklaren uit het feit, dat ik aansluiting vond in het artikel. Ik ben hier bezig losse, verstopte gevoelens op te rispelen. „Wij willen dat er hulp en advies is voor degenen die zelfmoord willen plegen, maar we gaan er niet van uit dat zelfmoord te allen tijde — koste wat kost — voorkomen moet worden”. Deze zin spreekt mij enorm aan. De taboesfeer, waarover in het artikel zijdelings wordt gesproken, meen ik persoonlijk ondervonden te hebben. Ga ervan uit, dat dit terug te voeren is op allerlei achterhaalde (hoewel, achterhaalde?) religieuze banvloeken over zelfmoord. Zelfmoord, het woord is al een gruwel, nietwaar? Beladen, maar ook onjuist, van moord is immers geen sprake. In mijn omgeving kon nauwelijks, eigenlijk helemaal niet, geaksepteerd worden, dat mijn drang geen direkte aanleiding had. Er was een waarom en ik had geen antwoord en dat antwoord behoort er uiteindelijk eens uit te rollen, is me duidelijk gemaakt. Mijn wedervraag was en is: waarom mogen er in godsnaam wel kuddes ongemotiveerd blijven leven zonder met de vraag waarom achtervolgd te worden en mag ik — en waar-

schijnlijk meerderen met mij — niet trachten er ongemotiveerd uit te stappen?

Toen ik mijn slaaptabletten, merk dori-den, kocht en de coca cola om ze weg te spoelen, 4 doosjes dori-den à 20 tabletten, telkens 1 doosje tegelijk bij 4 verschillende apothekers, was ik tevreden en rustig. Op de avond van het gebeuren kaartte ik met mijn vader en een buurjongen. Niets in mijn gedrag heeft mij verraden, ik was rustig en opgeruimd. Na mijn mislukking ben ik met schuldgevoelens gekonfronteerd. Mijn handeling was egoïstisch, mijn gevoelens waren egocentrisch. Er waren achterblijvenden, aan hen had ik nauwelijks gedacht. Dat moet ik wel als een konstruktiefout in mijn zielswereld beschouwen. Maar mijn nu nog gevoelde wens, te kunnen en mogen sterven, op een zelfgekozen moment, langs een zelfgekozen weg het doel te bereiken, is een wens die ik voor mezelf volledig aanvaard heb. Voor de honorering van dit verlangen zal ik t.z.t. beslist zorgdragen en dan proberen de consequenties voor de overlevenden zoveel mogelijk te beperken. Dan zal het moeten lukken, want nogmaals een mislukte poging zou voor mij onverdraaglijk zijn. Na zo'n mislukking geeft je omgeving je werkelijk, weliswaar waarschijnlijk meestal onbedoeld, het gevoel dat je een misdaad hebt willen begaan. Dat begint onmiddellijk nadat je bijgekomen bent in het ziekenhuis. Artsen en verplegend personeel maken je duidelijk, dat je dankbaar dient te zijn, dat je het dankzij hun krampachtig gevecht met jouw dood toch nog gehaald hebt. Dit terwijl je geen spoor van dankbaarheid voelt, terwijl je walgt van jezelf en de situatie waarin je op dat moment beland bent. De medici doen ontzettend veel moeite om je terug in het leven te sleuren en niet enkel arts en die fysiek moeten renoveren, ook de zielknutselaars, die jou weer moeten klaarstomen, leveren jou weer uit aan het leven. Dat doen ze ongevraagd en dat je niet zo nodig moet is voor hen niet aan de orde. Want je wilt nou eenmaal niet, omdat je een beetje in de knoop zit met jezelf,

misschien ben je wel teveel met jezelf bezig. Ze willen er beslist niet van uitgaan, dat de drang veel dieper kan gaan, dan zij wensen te veronderstellen. Dat was voor mij ongelooflijk triest. Mij werd min of meer gedikt hoe ik een en ander diende te beleven. Zodra je merkt, dat je beslist op een andere golf-lengte afgestemd bent, ga je het spel maar meespelen en je eigen gedachtenwereldje voor jezelf reserveren en isoleren. Het leven zoals ik het nu leid stemt me weliswaar tevreden, maar er is niets gekomen, dat mij van mijn kuren genezen heeft. Want er bestaat ook voor fysiek en psychisch valide mensen wel degelijk zo iets als een vrijwillige dood. Men mag mij m.i. niet — zoals in mijn geval toch gedaan is — de vrijheid ontnemen een dergelijke keuze hard te maken. Men heeft mij gevangen gezet in het leven, mij gewezen op verantwoordelijkheden en het zelfs op de religieuze toer geprobeerd. Uit het artikel spreekt een begrip voor een gedachtengang als de mijne. Oprecht hoop ik, dat men binnen het H.V. met dit issue bezig zal willen blijven. Doordat zelfmoord zo hypokriet beoordeeld en verstopt wordt, ga je in je kronkels isoleren. Bepaalde gevoelens, die zich telkens weer laten aandienen, kun je niet uitdragen, omdat je beseft, dat men jouw hersenspinsels als gevaarlijk en onzinnig zal afwijzen. Uit het boek „De wrede god” van A. Alvarez uit de Synopsisreeks van de Arbeiderspers heb ik veel kunnen putten. In dit boek kon ik me spiegelen. Wanneer u nog een artikel gaat wijden aan dit onderwerp kunt u misschien nadruk leggen op het feit, dat er mensen zijn, die niet beslist met een vertwijfeling, wanhoop of depressies zitten maar toch eruit willen. Die fysiek en psychisch gezond te noemen zijn en toch niet verder willen blijven functioneren. Je kunt als dode leven. Over mezelf kan ik zeggen, dat ik tweemaal gestorven, driemaal geboren, maar nog steeds dood ben. Dat wil overigens niet zeggen, dat ik in mijn dagelijks gedrag opval door b.v. een zekere somberheid. Integendeel, ik slaag er vrijwel dagelijks in, een aangepast verdrag te voorschijn te toveren. Van binnenuit geforceerd weliswaar, maar bedrieglijk echt. In ieder mens schijnt een zelfvernietigingsdrang te sluimeren, die in het onderbewustzijn beleefd wordt. Toevallig behoort ik tot degenen, die deze drang bewust ervaren en ernaar willen handelen. Toch kan ik niet zeggen, dat ik geen zin zie in mijn leven of geen inhoud kan geven aan mijn leven. Ook kan ik niet zeggen, dat ik de existentie in het algemeen als zinloos zie. Mezelf kwel ik niet langer met een vraag als: maar waarom dan sterven? Een dergelijke vraag behoeft voor mij geen antwoord, de vraag is er enkel voor de anderen. Inderdaad zijn de meesten in onze maatschappij de dood als natuurlijk verlengstuk van het leven uit het oog verloren. Niet enkel zelfmoord, de dood zonder meer begint in een taboesfeer te geraken. Zo ruilen wij onze taboes in. Blijft u daaraan werken. Graag zou ik willen beschikken over documentatie, die u mij kunt verschaffen. Mijn leeftijd is 22 jaar, ben van het mannelijk geslacht en bovendien springlevend.

C. v. d. Hulle neemt afscheid

Op 5 september wordt in het gebouw van het Humanistisch Verbond in Rotterdam afscheid genomen van Cees van der Hulle, die 8 jaar lang in deze stad zich inzette voor samenlevingsopbouw (f2-functie). Van der Hulle die al 15 jaar werkzaam is voor het HV, heeft een parttime-functie aanvaard als centraal geestelijk raadsman voor de geestelijke verzorging in zieken-, verpleeg- en bejaardentehuizen. Een veelomvattende taak waarbij het gaat om de begeleiding van de geestelijke raadslieden (ongeveer 20), besprekingen en overleg met gemeenschappen, gemeentebesturen en tehuizen. Het is de bedoeling dat dit werk door middel van vrijwilligers verder wordt uitgebouwd.

Op 1 april is van der Hulle hiermee begonnen en binnenkort verschijnt een nota waarin hij zijn visie op dit werk uiteenzet. In Humanist zullen we hier uitgebreid op ingaan.

In Rotterdam heeft van der Hulle 8 jaar met plezier en succes gewerkt. Zijn werk wordt overgenomen door Jack Tsang, eerder landelijk functionaris voor het vormingswerk, waarmee we een gesprek hadden dat u in dit nummer van Humanist aantreft.

Van der Hulle, die onder meer met gespreksgroepen werkte in Noord-Holland en Zeeland en 5 jaar lang beroepsgeestelijk raadsman was in de arbeiderskampen van de Deltawerken, zal naast de parttime taak als centraal geestelijk raadsman, nog werkzaam zijn in Dordrecht als geestelijk raadsman in de Wielborgh.

In de Deltawerken, waar arbeiders op het werk overnachten, doet nu 1 vrijwilliger de geestelijke verzorging. Maar ook hier blijft van der Hulle bij betrokken.

We wensen zowel hem als Jack veel succes toe met het nieuwe werk. Belangstellenden, vrienden en kennissen kunnen op 5 september vanaf 8 uur 's avonds in Rotterdam Jack in- en Cees uit-luiden.

Oefenen in geestelijke verzorging

In tweegesprekken en kleine groepen beter leren luisteren naar elkaar. Meer en meer jezelf worden en perspectief ontdekken in concrete leefsituaties. Met dit doel start op 16 september in het Gooi een groep van 10 dinsdagavonden voor medewerkers en aspiranten. Misschien komen nog enkele plaatsen vrij.

In dezelfde geest wordt voor mensen die in dit werk wat leiding kunnen geven, landelijk een weekend gehouden op 8 en 9 november.

Aanmeldingen s.v.p. tijdig en met bekende motivatie. Voor beide plannen bij Paul Kruyswijk, Centr. Bureau Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht.

Samenwerking met Belgische humanisten

Op de laatste vrijdag in juni jl. heeft er in Utrecht een ontmoeting plaatsgevonden van een groep leden van het hoofdbestuur en een functionaris van het Humanistisch Verbond in België en een overeenkomstig samengestelde groep uit Nederland, waarbij er aan Nederlandse zijde wat meer functionarissen aanwezig waren. Iedere delegatie telde acht man.

Onze Belgische vrienden waren hier naar toe gekomen om zich te informeren over de manier waarop het HV in Nederland een aantal problemen aanpakt. Konkreet gesteld waren hun vragen:

Hoe voeren jullie de ledenadministratie; wat doen jullie aan ledenwerving; en wat zijn jullie ervaringen daarmee; hoe is de verhouding tot de overheid; wat doen de plaatselijke afdelingen; en welke hulp krijgen zij uit Utrecht; wat doen jullie aan vorming van de schooljeugd; en hoe pakken jullie de geestelijke verzorging aan?

Geestelijke verzorging heet in België „morele begeleiding”.

Met het bespreken van deze en nog wel wat meer vragen kwamen we in één dag van tien tot vier uur niet eens klaar. Mede omdat de Belgen bij het stellen van hun vragen meteen toelichting gaven op hoe de verhoudingen bij hun liggen. In een aantal belangrijke opzichten is dat heel anders dan in Nederland. Het lijkt mij echter het beste onze Vlaamse vrienden eens te vragen zelf in „Humanist” iets te vertellen over de moeilijkheden die zij ondervinden in hun strijd voor de erkenning van humanistisch denken en praktisch werken.

Het ligt voor de hand, dat er ook gezocht is naar mogelijkheden van meer onderling contact, uitwisseling van ervaringen en wederzijdse hulp. Zo zijn wij in Nederland thans bezig met het uitwerken van een werkinstructie voor geestelijke raadslieden in zieken- en bejaardentehuizen en een beroepskode voor dit werk. De ontwerp-teksten, die wij hierover op papier hebben staan zijn intussen naar België gezonden met een verzoek om commentaar. Uitwisseling van lesmateriaal voor het humanistisch vormingsonderwijs vond reeds plaats. De algemene brieven, die maandelijks aan onze gemeenschappen plagen te worden gezonden gaan voortaan ook naar het Nationaal Sekretariaat in Antwerpen. Enzovoort, enzovoort.

Naar ons gevoel hebben wij deze dag erg goed besteed en onze burens verzekerden ons, dat zij dat gevoel ook hadden. Er zijn veel nuttige praktische zaken besproken. Bovendien ontwikkelden zich in zo'n persoonlijke ontmoeting gevoelens van vriendschap en verwantschap, die echt inspireren.

Medio december zetten we het gesprek voort in Antwerpen.

Jan de Leede.

Informatie en materiaal gespreksgroepen en gemeenschappen

Onze afdeling Vormingswerk heeft een serie materiaal voorbereid waarmee onze gemeenschappen kunnen meedoen aan activiteiten in het kader van het Jaar van de Vrouw.

Het onderwerp: „Emancipatie van de vrouw” zal besproken worden op een **tweetal kaderbijeenkomsten, die bestemd zijn voor allen, die meewerken aan de inhoud van onze bijeenkomsten: gespreks- en vormingsleiders, bestuursleden enz.**

De bijeenkomsten worden gehouden op zaterdag, 13 september a.s. in Zwolle in hotel Van Geytenbeek aan het Stationsplein en op zaterdag 20 september in Utrecht in het Erasmushuis aan de Oudegracht 152.

10 — 10.30 uur: Aankomst, koffie.

10.30—13 uur: Bespreking van het materiaal.

13 — 14 uur: Lunchpauze.

14 — 16 uur: Inleiding en bespreking van het onderwerp: „Emancipatie van de vrouw”.

Op deze bijeenkomsten zal ook het documentatiemateriaal over andere onderwerpen, dat het Verbond ter beschikking heeft, ter inzage liggen.

Wij verzoeken de deelnemers zelf hun lunchpakket mee te nemen. Konsumpties zijn voor rekening van het HV, over reiskosten kan men desgewenst overleg plegen met de penningmeesters van de gemeenschappen.

Op deze werkbijeenkomsten is ieder, die actief wil meewerken aan bijeenkomsten en gespreksgroepen in de gemeenschappen, van harte welkom.

Vergadering Verbondsraad

De eerstvolgende vergadering van de Verbondsraad zal worden gehouden op zaterdag, 27 september a.s. te Utrecht in het Erasmushuis. Op het moment, dat wij schrijven, is de definitieve agenda nog niet bekend.

Gebruikelijk staan de werkzaamheden van het hoofdbestuur over de afgelopen maanden en enige belangrijke bestuursproblemen ter bespreking.

De agenda met bijlagen wordt gezonden aan de leden van de Raad plus aan de besturen van alle gemeenschappen.

De vergaderingen van de Verbondsraad zijn reglementair openbaar. Belangstellenden dienen hun komst echter wel uiterlijk vier dagen van te voren te melden aan het Centraal Buro te Utrecht.

Ontmoetings-groep

De afdeling Gorinchem begint weer met een ontmoetingsgroep. Vanaf 30 september a.s. op 8 opeenvolgende dinsdagavonden en 1 weekend. Aanvang 8 uur precies. Kosten f 75,— p.p. of naar draagkracht. Opgave voor deelname graag zo spoedig mogelijk aan Anneke Sternheim (groepstrainer), Vismarkt 10, Gorinchem. Telefoon 01830 - 30341.

vrede en humanisme

Met belangstelling heb ik kennis genomen van het pleidooi in Humanist van 15 juli om te komen tot, een nieuw agogisch centrum of vredesacademie.

En wel als een medium voor een breed beraad zonder enige ideologische vooropstelling". Voorts werd medegedeeld, dat men voornemens is een soort werkgroep te vormen. Om verdere versplintering van activiteiten op het gebied van polemologie en studie van vredesvraagstukken te voorkomen zou ik genoemde werkgroep (en ook het Humanistisch Verbond in zijn geheel!) willen adviseren contact te zoeken met de reeds sedert 1960 bestaande, Stichting Vredesopbouw" (Korte Houtstraat 20, Den Haag, tel. 070-647798), een niet-politiek of anderszins gebonden organisatie.

De Stichting stelt zich ten doel mede te werken aan de opbouw van de vrede. Onder vrede wordt verstaan: een goed functionerende wereldmaatschappij die zich verantwoordelijk voelt voor gerechtigheid voor allen.

Om dit te verwezenlijken is een nieuwe mentaliteit nodig en zijn nieuwe structuren nationaal en internationaal noodzakelijk. De Stichting heeft een „Beleidsplan 1975" opgesteld. Voorts wordt uitgegeven het maandblad „Vredesopbouw", dat informatie verschaft over politieke, sociale en economische knelpunten in de internationale samenleving. Voorzitter van de redactiecommissie is ons lid prof. B. Landheer.

De Stichting Vredesopbouw tracht te stimuleren dat ook binnen het onderwijs ruimer en systematischer aandacht wordt besteed aan de problematiek van vrede en ontwikkelingssamenwerking. Daartoe heeft de Stichting sinds 1963 een leerstoel aan de rijksuniversiteit te Groningen ingesteld.

Verder werd opgericht de Werkgroep Vredesonderwijs, waarin Vredesopbouw samen met het Polemologisch Instituut te Groningen de produktie van leermiddelen voor het middelbaar onderwijs voorbereidt. Om ook een groter publiek te interesseren voor vredesproblemen wordt een serie werkboekjes uitgegeven. Ik hoop wel dat contacten tussen Vredesopbouw en H.V. tot bundeling van activiteiten kunnen leiden.

Delft, P. Krug

Euthanasie

Het artikel in Hum. 15.7.75 is wel erg Angelsaksisch georiënteerd, en juist het Angelsaksische recht is sterk beïnvloed door de klassieke katholieke leer: zelfmoord is een doodzonde en dus een misdrijf.

Onder de invloed van de Franse revolutie, Code Pénal, kent ons recht geen strafbaarheid van zelfmoord, al is „hulp" bij zelfmoord wel strafbaar: niet onbegrijpelijk, want de grenzen met moord worden dan wel vaag. Alleen in ons wetboek van Koophandel komt een artikel voor (307) dat zelfmoord noemt als een reden om een levensverzekering niet uit te betalen. Dit vindt u in de 4e druk van Oosthoek's Encyclopedie, waar het hele artikel mogal kerkelijk gekleurd is, het aandeel van de Utrechtse universiteit in deze encyclopedie is bekend.

De 5e druk is moderner: daar wordt het probleem zelfmoord van medische kant bezien en wordt althans gewag gemaakt van andere opvattingen in andere culturen. Maar de Duitse opvattingen, met de nadruk op specifiek Germaanse, d.w.z. oud-vaderlandse, ook in ons land!, opvattingen over „Freitod" en „Gnadentod" hadden ook wel genoemd mogen worden.

Die Gnadentod, is overigens een hekele kwestie, juist in zulke gevallen is het moeilijk de grens tussen vrijwillige, actieve euthanasie en onvrijwillige actieve euthanasie te trekken. De ontruiming van het Apeldoornse Bos valt onder de laatste categorie, evengoed als de dood van het softenonkijnde van een Luikse arts, enkele jaren geleden. En wie de berichten uit hongersnoodgebieden leest, onlangs nog uit Bangla Desj, komt, óók bij katholieke liefdezusters, de opvatting tegen dat het beter is een kind te laten sterven aan een acute besmettelijke ziekte dan het aan de hongerdood over te laten.

Bij actieve euthanasie gaat het er vaak om een einde te maken aan een ondraagelijk lijden, dat was het geval in Friesland, dat onlangs voor het Leeuwarder Hof kwam.

Men zou hier toch wel verwacht hebben dat de Humanist gewaagde van prof. Smalhou's opvattingen over „pijnbestrijding" als taak van de anesthesist. Misschien zou de redactie hem en prof. Schreuder, de gerontoloog eens om commentaar kunnen vragen. Het onderwerp is te belangrijk om het af te doen met een aftreksel van Angelsaksische tijdschriften: we schrijven tenslotte voor een Nederlands publiek dat zelfstandig genoeg is om zijn eigen humanistische visie te ontwikkelen op grond van door Nederlandse deskundigen, met het oog op Nederlandse omstandigheden, aangeboden feitelijke kennis.

W. J. Jong

Uitvaartbegeleiding

Enige tijd geleden werd er door een vereniging voor uitvaartverzorging namens een cliënt aan mij, als sekretaris van de gemeenschap „Bussum en Omstreken", gevraagd, of er twee dagen later iemand van het Humanistisch Verbond een paar woorden zou kunnen spreken bij een uitvaart die dan in Bussum zou plaatsvinden. Een antwoord of aan dit verzoek al dan niet voldaan kon worden, zag men gaarne binnen enige uren tegemoet.

Dit nu was geen eenvoudige beslissing; zegt men namelijk „neen", dan heeft men zich wel op eenvoudige wijze van veel moeilijkheden afgemaakt, maar laat men tevens iemand die in treurige omstandigheden een beroep op ons doet, met lege handen staan.

Is het antwoord echter „ja", (en het ligt voor de hand dit te zeggen), dan moet er wel op zeer korte termijn iemand gevonden worden die bereid (en beschikbaar) is de opdracht op zich te nemen, maar als dit niet lukt is wel de consequentie dat men deze taak zelf zal hebben te volbrengen.

Overwegende dat in omstandigheden als deze, medeleven van meer belang zou zijn dan kennis, meende ik dit risico te kunnen aanvaarden.

Om kort te gaan: zo snel was er niemand beschikbaar en heb ik het dus inderdaad zelf moeten doen. Na een uitvoerig oriënterend gesprek met het familielid dat het verzoek had gedaan, heb ik een dag later in de aula een korte toespraak gehouden. Uit enkele waarderende reacties na afloop van de plechtigheid bleek dat de gesproken woorden waren overgekomen zoals deze bedoeld waren.

Aan deze persoonlijke ervaring wordt in ruimer kring bekendheid gegeven om de aandacht te richten op twee punten en wel:

a. Een verzoek om uitvaartbegeleiding zal weliswaar niet zo vaak voorkomen, maar als het komt is het onverwacht, vraagt om een snelle beslissing en dan is het voor de betreffende gemeenschap bijzonder onbevredigend als men moet zeggen er niet aan te kunnen voldoen.

b. Daar ik, van beroep chemicus zijnde, zonder opleiding in andere richting, de opdracht toch tot een goed einde heb gebracht, meen ik vanuit deze ervaring te kunnen stellen dat er in vrijwel iedere gemeenschap één of twee mensen moeten zijn die dit even goed, zo niet beter, kunnen doen. Doorslaggevend is dan echter of men, als het geval zich voordoet, zulk een taak ook wil aanvaarden en durft aanvaarden.

Mogelijk kan het bovenstaande een bijdrage zijn aan de verdere uitbouw van de humanistische uitvaartbegeleiding.

Bussum, J. C. Thomasze

humanist

eindredakteur: Jetske Mijs. Druk: Lumax, Utrecht.

Redactie-adres: Hum. Verbond, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. 030 - 31 81 45.

Abonnementsprijs voor niet-leden: f 18,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

Oplettend!

Oplettende lezers hebben wellicht gemerkt dat Humanist met ingang van het vorige nummer iets kleiner is geworden, nl. 1 cm korter! Onze oplettende administrateur, Jan Volbeda, vond uit dat die ene centimeter eraf ons jaarlijks f 1500,— aan portokosten bespaart. En die zijn wel beter te besteden. Bedankt namens allen, Jan.

GEHOORD - GEZIEN - GELEZEN - GEHOORD - GEZIEN

Atheïst Gora overleden

Op 26 juli is in India plotseling overleden de bekende atheïst, strijder voor gelijke rechten en geweldloze sociale revolutie, Gora. Sommigen van ons zullen hem kennen van de IHEU-conferentie 1974 in Amsterdam.

Het was een bijzonder mens, die zich in zijn land inzette aan het opheffen van armoede en analfabetisme, aan het doorbreken van de kasten. Hij vocht tegen bijgelovigheid en propageerde het positief-atheïsme. In 1972 organiseerde hij de eerste wereldbijeenkomst van atheïsten in Vijayawada. Hij schreef verschillende boeken over atheïsme, democratie en redigeerde enkele tijdschriften. Vlak voor zijn dood voltooide hij een boek over zijn ervaringen en verwachtingen in het leven. Op zijn initiatief werd aanstalten gemaakt met de oprichting van een College for Social Change aan de Andhra Universiteit in India. Dit zal wellicht spoedig worden verwezenlijkt en naar hem worden vernoemd.

„Ontmoeten” over Gestalttherapie

In de achtste aflevering van „Ontmoeten”, tijdschrift over het groepswork van het H.V. een goed artikel over de grondlegger van de Gestalttherapie Fritz Perls. Verder een boekbespreking: Inleiding tot de humanist. psychologie van Charl Bühler en Melanie Allen en een interview met Nora Roozmond, docente creatief spel aan het H.O.I.

Ik leer het nooit

Tussen zeven katten woon ik
om nog te zwijgen van paarden
en honden.
Het gras rond mijn huis is te lang.
En wat zou dat.

In alle vroegte beklim ik de tuin,
draaf door het land, praat met deze
en gene
haal veel te veel overhoop.
En wat zou dat.

Heel de week ben ik driftig op stap
en als ik thuis ben meestentijds afwezig.
Je zult er maar mee getrouwd zijn.

Ha! Nog even en ik maai het gras,
breng maat en orde in mijn bezigheden,
vol rustige aandacht voor het kind
en voor kraai.
Dat zal wat moois zijn!

Aad Nuis, begonnen als redacteur van Propria Cures, schreef in „Balenkraai” een indrukwekkend verslag van Nederlandse militaire operaties in Nieuw-Guinea. Hij is een dergenen die de kritische traditie van Ter Braak en Du Perron voortzet. Bovenstaand gedicht werd overgenomen uit het jubileum-nummer van Tirade.

Benoemingen

Tot de taakgroep Wetenschappelijk werk is toegetreden drs. G. Kosse, psycholoog te Amsterdam. Tot de taakgroep Geestelijke Verzorging en Vorming, dr. J. G. van der Bend, filosoof en directeur van de Internationale School voor Wijsbegeerte.

Misdaad-conferentie

In Genève wordt van 1-12 september een conferentie gehouden van de V.N. over Misdaad en preventie. De IHEU zal hierbij vertegenwoordigd worden door Geoffry Robson uit Engeland.

Bijzondere huisvesting

De organisaties die zich inzetten voor bijzondere huisvesting (niet-gezinnen), het LOBH (Land. Overleg Bijz. Huisv.) en het LFBH (Land. Federatie Bijz. Huisv.) hebben zich onlangs gevestigd in Amsterdam, J. W. Brouwerplein 9. Ook het Hum. Verbond is in deze organisaties vertegenwoordigd, nl. door Rob Tielman. Men geeft een goed informatief bulletin uit: in het tweede nummer onder meer informatie over pensions voor buitenlanders, over flexibiliteit in de woningbouw, over het Utrechtse project voor huisvesting van „probleem”jongeren, over woningen voor de ruim 20.000 rolstoelgebruikers in ons land en over individuele huursubsidie. Tevens een korte reactie op de nota Van Dam met betrekking tot huisvesting van alleenstaanden en 2-persoonshuishoudens. Inlichtingen op bovenstaand adres. Telefoon (020) 76 09 05 - 76 53 61.

Multi-nationals

Op het IHEU-congres 1974 werd de wens geuit dat men zich bezig zou houden met de positie van multi-nationals. Een studie-werkgroep werd opgericht. Deze heeft nu aan een aantal mensen gevraagd een beschouwing te schrijven. Hieronder bekenden als Mansholt, Galtung, Tinbergen, Peccii, Polak (Washington), Thoenes en Constandse.

Rectificatie Rekenschap

In de advertentie voor het tijdschrift Rekenschap werd misgerekend. De abonnementsprijs per jaar is f 27,50; losse nummers kosten f 7,—. Bestellingen Hum. Stichting Socrates, Oudegracht 152, Utrecht. Giro 58.22.93.

Radio-t.v.:

Radio: Hilversum II 9.30—10.00 uur
7 sept.: Zit er wat in? Aktualiteiten en muziek. Presentatie: Karel van de Graaf

14 sept.: Ontmoetingsgroepen. Een gesprek met groepsbegeleider Albert Nieuwland. Produktie Rina Spigt
21 sept.: Zit er wat in? Aktualiteiten en muziek. Presentatie: Karel van de Graaf.

Televisie:

14 sept.: Ned. I 22.40 uur
Ontmoetingsgroepen - kritisch gesprek met Albert Nieuwland over het waardeloze en waardevolle van een „nieuwe mode” van een oud artikel. Presentatie: Ilse Wessel. Interview: Casper Vogel. Prod. en regie: Joos Elfferich.

„Wat zullen ze de volgende keer weer bedenken?” (overgenomen uit: „New Humanist” - augustus 1975)

